

karacteristiek is voor den man, wiens geheele leven schijnt ingericht volgens vaste gedragslijn, beseffend, dat het onderhouden van orde en regelmaat een der geheimen is tot slagen. En ik herinner me in dit verband een artikel over de noodzakelijkheid van systeem en regeling bij alle verrichting — zonder welke zelfs geen soep kan gekookt worden — naar aanleiding van beschouwingen op dit thema door Violet-le-Duc, dien helderdenkenden en vernuftigen, maar weinig creatieven bouwmeester, met wien Veth wel eenige gelijkenis toont.

Het schrijfwerk van Veth, in 't geheel overzien, is van velerlei schaakeering — en met scherpe tegenstellingen, naar gelang van onderwerp of strekking. Men heeft er zijn drie bundels verzamelde opstellen, waarin slechts 'n luttel deel van zijn productie is bijeen gebracht, maar op door te bladeren om onder den indruk te komen van de benijdenswaardige vaardigheid, de virtuositeit zelfs, in de wijze om zich uit te drukken. En die rijk-bespraakte schrijfwijze wisselt naar den vorm met den inhoud, of den aard van het onderwerp, mee. Veth had bij uitnemendheid „een wèlversneden pen”, om het op zijn ouderwetsch te zeggen — of liever nog: méérdere, op verschillende wijze, wèlversneden pennen, afwisselend scherp aangespitst of breeder van punt, gelijk een teekenaar met één stukje krijt weet te manoeuvreeren op verschillende en doeltreffende wijs. Maar, hoe dan ook aangewend, is het een pen, die al onder den aanlokkenden aanblik van een blank velletje papier op gang raakt, voortgedreven dan door een hand, die het behagen kent van het schrijven, als *métier*. Veth verstond het, als weinigen, mooi, maar ook snedig te schrijven over kunstwerken of een bepaalden kunstenaar. Zelfs een zakelijke levensbeschrijving, met een uitvoerige documenteele toelichting, neemt bij hem nooit den vorm aan van een dor te-boek-stellen, maar blijft steeds een onderhoudende lectuur. Zoo de biographieën van Breitner, Israëls en Maris. Zijn boek over Rembrandt is algemeen bekend; het heeft de beteekenis van een standaardwerk en hoort zeker, onder de overvloedige litteratuur aangaande dit aanlokkelijke onderwerp, tot de meest boeiende. De zinnen kunnen dan al soms wat zwaar samengedrongen zijn, door overladenheid van kwalificeerende uitdrukkingen, hortend of stroef verlopen zij niet. Ze eischen alleen een wat nauwere aandacht bij den lezer.

Toch acht ik dit boek over Rembrandt niet te behooren tot het allerbeste — als diep-indringende karakteriseering van een kunstenaar — onder de beschouwende studies van Veth. Het is in betrekking tot het onderwerp voor mij te overdadig aan welsprekendheid — er is te weinig het schroomvallig tasten naar het mysterie in Rembrandts kunst. En dan is het weer merkwaardig, dat juist bij een onderwerp, dat, naar men meenen zou, voor Veth minder aantrekkelijk moest zijn, hij zijn schitterendste bladzijden schreef: zijn „Inleiding tot Rubens”. Dit essay is in een nergens haperenden, lenigen